

hinjo pogledat, kaj dela Adelajida Petrovna. Ona je delala vse strašno naglo. Našla sem jo z zavihanimi rokavi do lohta, rezala je kotlete. Iro je poslala v prodajavnico po slanike. Slanike je očistila, razrezlala ter potresila v kotlete. Potem je naredila polivko in nazadnje solato. Midva z atejem sva vsak dan kosila juho in pa meso s krompirjem ali pa z zeljem, Ira ni nikoli nič drugega skuhala — danes pa prav kakor za god. Ko je Adelajida Petrovna vse to pripravila, si je umila roke, popravila je rokave, šla je v sobano ter pred zrkalom si je pričesala lase. Ne vem, kako je ona vse to tako umela... lepa ni bila, potem pa je vendar bila čedna, zdelo se mi je, kakor da bi se mi dopadala... Na to so prišli ate. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 8. marca. — Državni zbor in Dunaj govorila sta pretekli teden najbolj o dijaških škandalih pred Lienbacherjevim stanovanjem in drugod, kar je deloma prouzročilo razpust narodno-nemškega gnjezda z imenom „Akademische Lesehalle“. S tem se je sicer razdajalo eno gnjezdo, toda tiči, sršeni in gadje, posebno pa stalni agitatorji so ostali prosti, tedaj se od tega razpusta ni nadejati posebnega vspeha. — Smrt bivšega ministra Brestelna in pa predsednika državne sodnije Krausa ste tudi pomenljivi dogodbi minulega tedna.

V državnem zboru pričela se je danes obravnavati našnega davka in veliko se govori zoper postavu, se ve da posebno na Tirolskem in Solnograškem; — za druge dežele, razen Dalmacije in mest Trsta in Črnovic, ta postava nima posebnega pomena, razen tega, da ima sčasoma državni blagajnici prinašati 2 milijona 500.000 gold. dohodka. Obravnava se pričinja s tisočernimi zaprekami.

Včerajšnji in današnji časniki so prinesli neko razsodbo najvišje sodnije glede slovenskega jezika pri sodnijah na Kranjskem, katera ne pomenja ne več ne manj kot vesoljno ponemčenje vseh sodnij po Slovenskem. Slovenski poslanci poznajo svojo dolžnost o tej zadevi in jo bodo vestno storili. Zapisnik prihodnje seje državnega zbora kazal bo uže prve korake, dalji pridejo na dan prav kmalu. Slovenski narod si sme svest biti, da njegovi poslanci ne bodo pomagali zapregati ga v „galejo ponemčevanja“.

V Gorici 6. marcija. — Občine našega kanalskega okraja so poslale finančnemu ministerstvu prošnjo za polajšanje eksekucije zaostalih davkov, to je, za milejšo ravnavo, ko je ona, ki je zdaj navadna na podlagi finančno-ministerstvenega ukaza od 4. marcija 1878. — Naša državna poslanca vitez dr. Pajer in dr. Tonkli pa sta podala g. ministru Taaffe-u prošnjo vseh občin kanalskega in tominskega okraja za predelsko-soško železnico, ki bi Trst in Gorico vezala z Rudolfovo. Goričanje stavimo svoje nade na novega ministra za kupčijstvo, g. barona Pino ta, ki naše želje in potrebe dobro pozna. — Konec pusta je bil pri nas pust; korso je zabranil dež. — Italijanske postne pridige v prvostolni cerkvi ima P. Guglielmi, redovnik od sv. Antona v Padovi; slovenske izredne o petkih pri sv. Ignaciji profesor bogoslovski gosp. dr. A. Gregorčič; nemške ob nedeljah in praznikih pri sv. Ignaciji g. župnik Iv. Wolf. — Kar se tiče nemškega pisanja pri našem magistratu, naj dotični svoji notici v zadnjem listu „Novic“ dodam, da v nemške kraje se sploh po nemški piše. Akt pa, ki sem ga uni pot v mislih imel, zadeval je nekaj domačega.

Iz Kočanske županije. (*Klic na pomoč!*) Na konci Notranjskega v ilirsko-bistriškem okraju na istrski meji se nahaja v „kot“ potisnjena županija Jablanica, zdaj v Dolenjem Zemonu, obsegajoča 8 vasi, namreč, od Bistrice naprej pod goro Jasen, Vrbovo, Vrbica, Jablanica, Kuteževo, Trpčane. Te vasi so tako onemogle vsled silnih nalivov in uim, da revni ljudje si niso več v stanu, v najboljih letih svojega potrebnega živeža pridelati. Posebno gora je postala sam gol, pust Kras. Zaradi tega silno burja razsaja in voda kamenje v nižino ponaša in rodovitno prst izpira v Reko, katera jo v morje odnaša. Povodenj so na več krajih z gor kamenja na polje privarile, da je nerodovitno postalo, in grozé vse v malo letih, ako se ne bode z drevjem in jezovi zabranilo, popolnoma vničiti in pokončati. Edina bramba je, z drevjem zasaditi taka tla, brez države podpore pa to ni mogoče. — Na drugi strani Reke, na Čički meji, ste pa vasi: Gorenji in Dolenji Zemon, izpostavljeni strašni burji, katera vsako leto več ali manj razsaja in rodovitno prst odnaša raz njivo, drevje lomi in ruje, v zavetje nanese prsti nad čevelj debel zamet, da se od daleč vidi rujav dim iz zemlje, kot bi gorelo. Nihče ne bi tega verjel, niti ne verjame, nego samo tisti, kdor burjo skuša. — Vsled navedenega so tukajšnji ljudje tako osiromašili, da slobodno rečem, da jih lahko od celih 8 vasi take na prste naštejemo, ki niso zadolženi več ali manj. — Vse te imenovane vasi (razun Vrbova in dveh drugih) nimajo nič gozdov; to pa dela veliko pomanjkanje drv in stelje; to pa se vé, da kjer ni drv, ni tudi stelje, kjer ni stelje, ni gnoja, kjer ni gnoja, je pa — glad. — V teh vaseh prebivajo ljudje še do zdaj večidel nepokvarjeni, mirni, delavni in tihi. Vsako leto morajo mnogi izmed njih na Hrvaško, Ogersko itd. iti, da sebe in družino preživé. — Zaslužka zdaj ni nobenega; v hiši ni najmanjše trohice živeža; na odru za živino je prazno (seno je sedaj tu po 2 gold. stari cent); kjer je še kak rep v hlevu, stoji v blatu, ker ni stelje; strehe po burji raztrgane; škope nič; drv nič a mraz hud; kmalu bo čas sejati, a semena nič, od nikodar pomoči, kaj nam je storiti?! Vse prošnje županstva ostajajo nevslisane. — Pohvalno moram tukaj omeniti delovanje gosp. c. k. okrajnega glavarja. 26. dne u. m. obhodil je vasi in se je sam prepričal, da je res veliko pomanjkanje pri nas in da žuga hud glad. On se vedno trudi in skrbi za naše revne kraje v vseh ozirih, zato ga na Dunaji imajo tako rekoč za „berača“, ker je vsako leto v njegovem področji treba za en ali drugi okraj prositi podpore; gospodje gori so se pa naveličali podpore dajati. Za vas Kuteževo, katera je bila najbolj od toče pobita, je gospod glavar izprosil in kupil 3400 litrov turšice za Božične praznike, kar so reveži z veliko hvaležnostjo prejeli; a zdaj bi bilo pa treba poleg tega še semena. Ljudje so blede in upadli, kar se je posebno videlo pri popisovanji ljudstva. — V vasi Kuteževo je te dni neka žena, katera ima 5 otrok (živeža za enkrat ni skuhati imela, mož ji je na Hrvatskem) šla, da bi dobila na upanje 15 ali 20 litrov turšice, pa je ni dobila: jokaje gre v neki mlin, moke prosit na posodo, pa je tudi ni dobila, potem gre jokaje domu, a drugo jutro so jo našli — mrtvo!! — Drugi dan, ko so preč. gosp. Štefan Jenko, vikar v Podgrajah, to zvedeli, so revnim otročičem poslali nekaj živeža, da niso lakote pomrli. — Taki prizori se bodo vsak dan ponavljali, ako ne bo kake podpore od kod. Ako nam ne bo visoka deželna vlada kaj pomagala in na pomoč prihitela, bodo res jako slabi in žalostni nasledki nastopili, kakor sem v zadnjem dopisu omenil. Ljudje bodo gladu mrli in vrhu tega je nevarno, da se kaka bolezen iz tega ne izcimi, ker tudi klaje za živino ni, bo tudi živina shirala; polje

bo neobdelano ostalo, ker nimamo kaj sejati! Nujne pomoči je treba!! Nadoslav, načelnik.

Iz Notranjskega 3. marca. — kr. — (*Kako bi se moglo silnemu beraštvu v okom priti.*) Ena največjih nadlog za uže tako revne občine so berači, katere morajo po občinski postavi rediti. Kako da bi se moglo o tej zadevi pomagati, hočem jaz tu na kratko razložiti. — Pri nas na kmetih imamo, kakor tudi v mestih, več vrst beračev. Prve vrste so kajžarji in gostači. To ti je prava rodovinska lenoba; poleti kaj malega pri svojem gospodarji za najemnino delajo, pozimi pa palico v roke, vrečo čez ramo in hajd s trebuhom za kruhom! Pri desetkrat revnejših od njih samih beračijo, če se jim pa nič ne dá, pa še robantijo in kolnejo, da je groza. — Druge vrste berači so taki, kateri so sicer imeli kaj podedovanega premoženja v denarjih, a stalnega domovja ne. Morebiti so si tudi tu in tam kaj prihranili, če so pridno delali, a po lahkomišljenosti so kmalu vse zapravili in še doto zraven ter tako prišli na beraško palico. Tretje vrste berači pa so na kant prišli kmetje in obrtniki. Marsikateri imeli so lepe kmetije, a so po svoji lenobi, nevednosti in zapravljivosti, mnogokrat tudi po pijančevanju v dolgove zabredli ter potem zadolženo posestvo sinu izročili. A sin slabo v kmetijstvu podučen, tudi ni mogel kmetije zopet povzdigniti in je tako prišel na kant. — Pri toliki množici beračev in revežev se nam mora vsiliti vprašanje, kako da bi se siromaštvo zmanjšalo. Jaz hočem navesti tukaj nekaj svetov občanom, kako da naj ravnajo, da se revščina zmanjša. Ti-le so: 1) Občine naj bi lenobi na pete stopile in silile postopache k delu. 2) Občine naj bi skrbele, da bi otroci slabih kajžarskih in gostaskih starišev uže zgodaj v mladosti prišli pod dobre gospodarje in se tako navadili dela, varčnosti, ubogljivosti in vsega tega, kar poštena človeška družba od svojega uda zahteva. Pri starih Egipčanih bila je postava, da se je moral vsak državljani ob leti izkazati, kaj da dela in s čem se živi. Tudi pri nas bi bila dobra enaka postava. 3) Občina naj skrbi, da se iz siromašnih ljudi odgoje dobri posli in kmetijski delalci. 4) Vsaka službenapogodba naj bi bila „mož beseda“; tako se navadi mladi posel dano besedo držati. 5) Mnogokrat se prigodi, da gredo mladi ljudje z doma na tuje ter še le v starosti revni domu pridejo, in občina mora za-nje skrbeti. Bi li ne bilo prav, ko bi se ustanovil občni posilni deželni ali okrajni delalsko-poselski penzijski fond, v katerega bi morali delavci postavno vlagati mesečno pristojbino 10 kr. od 1 gold. Nabralo bi se precej, posebno pri sedanjih dobrih delavskih plači. Tako napravo ima sedaj rudarsko vodstvo v Zagorji za Savo. 6) Zapravljivcem naj bi se zapravljivanje postavno ustavilo, da bi mogli živeti žena in otroci. 7) Posestva naj bi očetje izročevali starim, skušenim in dobro v kmetijskem gospodarstvu podučenim sinovom, pa pod tem pogojem, da bi ostali bratje in sestre ne smeli svoje dote drugače terjati, nego če so si katero kmetijo kupili, kako dobro obrtnijo na svojo roko začeli, ali pa če so na kak drug način h kruhu prišli. Drugače naj bi bila dota v domači kmetiji brez obresti naložena, ostali bratje in sestre bi pa mogli po izgovoru očetovem bratu pomagati kmetovati za primerno odškodnino, najbolje za hrano in obleko. Taka je bila dobra stara navada, ki je še pri marsikateri kmetiji v spominu, a v posnemi je ni več. — Tako se bo nekoliko pomagalo kmetom, da ne pridejo odrtnikom v roke in da imajo svoje gotove kmetijske delavce. Občine pa ne bodo imele postopachev in potnih delavcev.

Iz Vipave nam je došel sledeči popravek onega dopisa, katerega so „Novice“ v svojem letošnjem 5. listu iz Vipave objavile:

„Slavno vredništvo! Dne 1. januarija je imela naša čitalnica svoj navadni letni občni zbor. Zbralo se je precéj društvenikov. Eno mizo so zasedli društveniki, ki se radi za odličnejše štejejo in katerim se za načelnike štuli in sili posebno neka tu le predobro znana trójica; ti trije so usta široko odpirali in glasno zabavljali staremu odboru. S tem so društvenike tako zmotili in zbegali, da pri volitvi odbora ni bilo nobenega reda in se tudi pravilno rešila ni. Pri vsi tej šušmariji namreč trije izmed izvoljenih odbornikov niso dobili nadpolovične večine glasovi, kar zahteva §. 20. društvenih pravil. Volilcev je bilo 20, oziroma 21, gg. Dolenc, Štajer in Perc so pa dobili le po 8 in 9 glasov. Dosedanji tajnik g. A. je zbor tudi brž na to opozoril, pa bil je preupit po trójici, ki je bila tega izida vsa vesela. To je napotilo mene, katerega gori omenjeni dopis tako po krivem in na grd način napada (kajti da le na-me leti, to je tu vsak brž uganil), da sem proti veljavnosti volitve vložil pritožbo ter zahteval novo volitev. To sem storil pa še tudi iz dobrih namenov do čitalnice, ker so a) brž drugi dan nekateri žugali, da bodo izstopili, če ta volitev obvelja, eden pa je res odstopil; b) ker je bil za tajnika izvoljen gosp. Št., nad čegar nespodobnim obnašanjem pri društvenih veselicah smo se uže očitno spodtikali. Razen tega je dokazano, da je po priganjanji one trójice vdeležil se volitve in oddal svoj list celó nekdo, ki ni bil ud, marveč se dal vpisati še le po dovršeni volitvi. To toraj dosti jasno kaže, da jaz, pritoževaje se zoper tako volitev, nisem iskal „dlake v jajcu“, česar me dolži dopisnik „Novic“. Novi tajnik g. Št., zvedivši o pritožbi, letel je celó nad gosp. dekana, tam po svoji navadi šopiril se s svojo juridično vednostjo ter zahteval, naj se pritožba ovrže, a volitev potrdi. Gosp. predsednik je potem sklical še stari odbor 16. jan. k seji in pri tej se je s 5 glasovi proti edinemu gosp. Št. moja pritožba spoznala za opravičeno in sklical nov občni zbor 23. januarija za volitev odbora. Zdaj se je pa trójica spravila na noge in agitirala, kakor da bi šlo za nebesa ali pekel. Vsak narodnjak se je moral vstrašiti. Kako pač se strinja hinavsko javkanje „Novičnega“ dopisnika po preč. gosp. dekanu, po gosp. beneficijatu in gosp. kaplanu, ker je kolovodja omenjene trójice sam izdal bojni klic: „Farje ven!“ (Ta izraz se lahko sodnijsko dokaže.) Ta vrla „narodna“ trójica je svoje zbiral okrog sebe v gostilnici g. Karla „Dollenza“, tam postavila in na liste naprej zapisala svoje kandidate, med katerimi pa ni bilo gosp. dekana, dosedanjega vseletnega predsednika. Tukaj se očitno kaže hinavstvo „Nov.“ dopisnika, ker če bi bila njegova svojat imela gospoda dekana na listkih, bil bi tudi pri tej volitvi gotovo izvoljen enoglasno, kakor je bil pri prvi. Prazen je izgovor, da se je gosp. dekan predsedništvu odpovedal; to je storil zadnja leta uže večkrat pa se je dal preprostiti udom, ki vedó ceniti njegove velike zasluge za našo čitalnico, ter je ostal načelnik društvu, ki je pod njegovim vodstvom vedno dobro shajalo. To je bilo trójici dobro znano, in če bi ne bila hotela izbacniti tako zaslužnega gospoda, zakaj ga pa zdaj, ko so bili v večini, niso volili? In koga so ti narodnjaki naredili namesto gosp. dekana za predsednika? Vse je strmelo in mislilo, da je le norčija. Čujte! Gosp. Karla „Dollenza“, ki se je ravno pred volitvijo za uda vpisal tistega vipavskega župana, ki je koledoval lani za nemško šolo v slovenski Vipavi. No, če je to boljši predsednik od gosp. dekana, pa milujem našo čitalnico. Pri tej in pri prvi volitvi se pa manjšina ni poslužila nobenega agitovanja, še celó kandidatov ni postavila; zato se „Noviški“ dopisnik debelo laže, da je „neki ud za razne šarže kandidiral.“

To v pojasnilo dopisa iz Vipave od 30. jan. t. l. v 5. št. „Novic“.

A. Ditrich.

(Sledijo še štirje podpisi veljavnih gospodov.)

Dostavek vredništva. Ta dopis smo morali sprejeti po §. 19. tiskovne postave. Zato si ne moremo kaj, da ne bi prosili svojih gospodov dopisnikov prav nujno, naj svoja lokalna poročila vselej tako uravnajo, da nimajo oni, pa tudi vredništvo nobenih zadreg.

Iz Ljubljane. — Kar strmeli smo, ko smo čuli naj-novejši odlok c. k. dunajske najvišje sodnije, ki je slovenskemu jeziku, tedaj jeziku naroda našega, popolno vzel vse pravice v pisarnicah vseh c. k. sodnijskih uradov. Smoli na Turškem ali v Avstriji — smo si mislili, ko smo brali oni odlok — kjer imamo § 19. temeljnih državnih postav, — kjer je prestolni govor Nj. veličanstva zagotovil vsem narodom enake pravice, — kjer je ministerstva predsednik grof Taaffe v javnem zboru zagotovil, da ne bode dopustil, da bi kateri narod se pritiskal ob steno! In vse te slovesne dokumente, vsa slovesna zagotovila, za katera uže kolledovamo celih 20 let, nam bi mogel vničiti §. 23. občnega sodnijskega reda, tako razložen, kakor da bi nemški jezik bil izključljivo v kranjski deželi naveden sodnijski jezik (als ausschliesslich landesübliche Gerichtssprache)!! — Če bi treba bilo, dokazati c. k. višji sodnji dunajski, da narod slovenski ravno o sodnijskih zadevah, kjer gre večkrat za čast, imetje in življenje, zahteva pravica, v svojem jeziku zaslišan biti, no! naj nam le naši poslanci povedo, da je treba novih peticij, in obsule bodo peticije od tisočernih občin ministerstvo. Al, kakor nam dopis z Dunaja v današnjem listu kaže, niso vrli naši gospodje poslanci prezrli onega osodepolnega odloka c. k. višje sodnije. Njim tedaj in celemu klubu desnice trdno zaupamo, da narodu našemu priborijo vse, kar mu po ustavi, tedaj po pravici gre.

— Da bi v Vesteneckovi afêri bilo ces. kralj. državno pravdnštvo tožbo zaradi Litijskega oknopobijanja ustavilo, ni res.

— C. kr. dvorni svetnik dr. vitez Kaltenegger zapusti koncem tega tedna Ljubljano in se podá v svojo novo službo na Dunaj. — V deželnem odboru ga gosp. Dežman kot starosta odborov nadomestuje.

— Kakor se nam poroča, je tudi branilnica celovška milodarnim namenom darovala 14.460 gold.

— Ali zidanje železnice iz Ljubljane v Kamnik prevzame neka belgiška družba, še ni bilo v Domžalah v nedeljo dognano.

— (24 privatnih žebcev) težkega noriškega plemena je za leto 1881. na Gorenjskem s pomočjo vladne podpore v sledečih krajih za pleme nastavljenih: v okraji Radoljskem: v Žerovnici, Gorjah (2), Boh. Bistrici, Srednji vasi, Zagorici, Presrenah in Zgornjem Otoku; — v okraji Kranjskem: v Železnikih, Praprotni polici (2), Stražišah (2), Pristavi in Zgornjem Brniku; — v okraji Kamniškem: v Imovcu, Terzinj, Vodica, Dragomljab, Kapli vasi, Škrjančevem in Beričovem; — v okraji Ljubljanskem: na Pšati.

— (Ribško društvo) v Ljubljani je pričelo svoje delovanje z umetnim izrejevanjem žlanih rib.

— Iz Moravske občine se nam med drugim *) piše, da so ondi pustni večer imeli burjo in sneg, drugi

dan so pa povrh novega snega ležale sem ter tje gosnice rujavo-kosmate, po 2 palca dolge, še žive, zraven gosnic pa smo zapazili tudi rujavih muh. Bog vedi, od kod je burja ta mrčes prinesla v naš kraj?

— C. kr. pošta iz Ljubljane v Novomestu je prenehala s 1. dnem t.; namesto nje pa gre privatna pošta in to v bolj priložnem času, namreč vsak dan zjutraj ob 8. uri.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica gospôska je imela 5. dne t. m. sejo, v kateri je v obravnavo prišel Lienbacherjev predlog, da se dolžnost 8letnega šolskega obiskovanja zmanjša na 6 let. Grof Widman (ustavoverec) je predlagal, naj se voli stalni šolski odsek 15 udov, kateremu se tudi Lienbacherjev predlog izroči. — Kardinal knez Schwarzenberg pa nasvetuje poseben odsek za ta predlog. Widmanov predlog, zoper katerega so glasovali vsi konservativci, se sprejme.

— Cesarjevič Rudolf je cesarja prosil, naj mu dovoli, da sme svoje potovanje po jutrovi deželah do konca maja podaljšati. Po takem je še dalje odložena njegova ženitev.

— V soglasji z rimsko kurijo je vojni škof dr. Gruša od cesarja za knezonadškofa na Dunaji imenovan. Ljudomili in visokoučeni dr. Gruša, kot pokrovitelj katoliških rokodelskih društev po vsi Avstriji visokospoštovan, ima, kakor malokdo, vse lastnosti za novo, jako častno, pa tudi težavno službo.

Iz Linca. — Pogumni gornje-avstrijski škof Rudigier, ki ne gleda na to, kaj je vladi drago, ampak na to, kaj je katoliški cerkvi pravo, je na svetlo dal postni pastirski list, v katerem svoje veselje razodeva o tem, da je sedanjo večino zbornice poslancev volja popraviti od „liberalizma“ stvarjene nesrečne postave.

Hrvatsko. Iz Zagreba. — Glasbeni zavod „Hrvatski dom“ ravnokar razpošilja vabila k velikemu koncertu, katerega 14. dne t. m. priredi na korist zidanja novega hrvatskega kazališča.

Iz Rima. — Sveto leto namerava oznaniti papež Leon XIII. v odvrnitev stisk sv. cerkve.

Darovi za nesrečne Zagrebčane.

Gosp. Anton Trepal, župnik na Kopanji 5 gold.

Telegram „Novicam“.

Dunaj 9. marca.

Slovenski poslanci so sinoči pretresali o d l o k najvišje sodnije, ter sklenili v petek vlado interpelirati, kako hoče skrbeti za ravnopravnost slovenskega jezika v uradih. Ustavoverci gospodske zbornice hoteli so včeraj pri zemljišnem davku vladi, zlasti Dunajevskemu, izreči nezaupnico. Apfaltrern zagovarjal centralno komisijo, Sapieha pa nasvetoval peticije o zemljišnem davku odložiti. Pri glasovanju konservativci zmagali s 47 glasovi proti 42. Apfaltrern je sicer govoril zoper, glasoval pa za ustavoverce. Davkarskemu odseku Schaup nasvetoval zdatno znižanje nekaterih tarif za obe Avstriji, Štajarsko in nemške Tirole.

*) Oni del dopisa, ki prevdarja, „kaj je treba, kaj ni treba pri živini, ki je poginila“, je sicer dobra misel, ko bi bili vsi lastniki živine pošteni jaki, al ker obile skušnje izpričujejo nevarnost zatrošenih kug, zato se v obstoječih, za vse dežele veljavnih postavah nič ne dá preurediti. Vred.